

ÖZET/ABSTRACT

Bartın ve Karabük ormanlarının kabuk böceği türlerini ve önemli olanlarının biyolojilerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma 2008-2012 yıllarında yürütülmüştür.

Bu amaçla zararın yoğun olarak görüldüğü yerlerden 12 adet deneme sahası alınmıştır. Çalışmalar bu sahalarda periyodik olarak devam ederken aynı zamanda diğer taraftan tüm bölge genelinde kabuk böceği türleri ve doğal düşmanlarını belirlemek amacıyla çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla deneme sahalarında tuzak ağaçları hazırlanmıştır. Bölge genelinde tarama yapılan diğer sahalarda ise gerek orman içi depolarda bulunan gerekse üretim yapılan sahalarda beklemekte olan emvaller üzerinde gözlemler yapılmıştır. Önemli kabuk böceği türlerinin ergin uçuş dönemlerinin ve populasyon yoğunluklarının belirlenmesi amacıyla feromon tuzakları kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda 23 adet kabuk böceği türü tespit edilmiştir. Bu türler; *Hylurgus ligniperda* (Fabricius, 1787), *H. micklitzi* Wachtl, 1881, *Tomicus minor* (Hartig, 1834), *T. piniperda* Linneaus, 1758, *Hylastes attenuatus* Erichson, 1836, *Crypturgus numidicus* Ferrari, 1867, *Taphrorychus bicolor* (Herbst, 1793), *T. ramicola* (Reitter, 1894), *T. villifrons* (Dufour, 1843), *Pityokteines curvidens* (Germar, 1824), *P. spinidens* (Reitter, 1894), *P. vorontzovi* (Jacobson, 1895), *Orthotomicus erosus* (Wollaston, 1857), *O. longicollis* (Gyllenhal, 1827), *Ips acuminatus* (Gyllenhal, 1827), *I. sexdentatus* (Boerner, 1776), *Pityophthorus pityographus* (Ratzeburg, 1837), *Cryphalus piceae* (Ratzeburg, 1837), *Trypodendron lineatum* (Olivier, 1795), *Anisandrus dispar* (Fabricius, 1792), *Xyleborus eurygraphus* (Ratzeburg, 1837), *X. monographus* (Fabricius, 1792) ve *Xyleborinus saxesenii* (Ratzeburg, 1837)'dir.

Bu türlerden *Hylurgus ligniperda* (Fabricius, 1787), *H. micklitzi* Wachtl, 1881, *Crypturgus numidicus* Ferrari, 1867, *Taphrorychus ramicola* (Reitter, 1894), *Hylastes attenuatus* Erichson, 1836, *Pityokteines spinidens* (Reitter, 1894), *Orthotomicus erosus* (Wollaston, 1857) (Bartın için), *Anisandrus dispar* (Fabricius, 1792), (Karabük için), *Xyleborus monographus* (Fabricius, 1792), *Xyleborinus saxesenii* (Ratzeburg, 1837) (Ratzeburg) çalışma sahamız için yeni kayıtlardır. Tespit edilen kabuk böceklerinin yırtıcısı olarak ise 2 takımından 17 familyaya ait 40 tür tespit edilmiştir. Bu türlerden *Gnathoncus buyssoni* Auzat, 1917 ve *Plegaderus saucius* Erichson, 1834 ülkemiz için yeni kayıt niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Bartın, Karabük, kabuk böceği, feromon tuzağı, tuzak ağacı, yırtıcı türler.

This study was conducted to determine bark beetle species of Bartın and Karabük forests and some important species biology between 2008 and 2012.

For this aim, 12 study areas were determined in different stands where can be seen density damage in Bartın and Karabük forests. And also surveying was continued in all around the region for determination of bark beetles and their predators. For this aim, trap trees were prepared. The logs were observed in forest depot and cutting area in surveyed areas of the region and pheromone traps were used to determine important bark beetles flying period and population density.

As a result, 23 bark beetles species were determined. These are *Hylurgus ligniperda* (Fabricius, 1787), *H. micklitzi* Wachtl, 1881, *Tomicus minor* (Hartig, 1834), *T. piniperda* Linneaus, 1758, *Hylastes attenuatus* Erichson, 1836, *Crypturgus numidicus* Ferrari, 1867, *Taphrorychus bicolor* (Herbst, 1793), *T. ramicola* (Reitter, 1894), *T. villifrons* (Dufour, 1843), *Pityokteines curvidens* (Germar, 1824), *P. spinidens* (Reitter, 1894), *P. vorontzovi*

(Jacobson, 1895), *Orthotomicus erosus* (Wollaston, 1857), *O. longicollis* (Gyllenhal, 1827), *Ips acuminatus* (Gyllenhal, 1827), *I. sexdentatus* (Boerner, 1776), *Pityophthorus pityographus* (Ratzeburg, 1837), *Cryphalus piceae* (Ratzeburg, 1837), *Trypodendron lineatum* (Olivier, 1795), *Anisandrus dispar* (Fabricius, 1792), *Xyleborus eurygraphus* (Ratzeburg, 1837), *X. monographus* (Fabricius, 1792) and *Xyleborinus saxesenii* (Ratzeburg, 1837). Among these species *Hylurgus ligniperda* (Fabricius, 1787), *H. micklitzi* Wachtl, 1881, *Crypturgus numidicus* Ferrari, 1867, *Taphrorychus ramicola* (Reitter, 1894), *Hylastes attenuatus* Erichson, 1836, *Pityokteines spinidens* (Reitter, 1894), *Orthotomicus erosus* (Wollaston, 1857) (For Bartın), *Anisandrus dispar* (Fabricius, 1792), (For Karabük), *Xyleborus monographus* (Fabricius, 1792), *Xyleborinus saxesenii* (Ratzeburg, 1837) (Ratzeburg) were recorded first time in Bartın and Karabük forest. As predator 40 species belonging to 17 family from 2 order, were determined. *Gnathoncus buyssoni* Auzat, 1917 and *Plegaderus saucius* Erichson, 1834 are new records for Turkey.

Key Words: Bartın, Karabük, bark beetle, pheromone trap, trap tree, predator species.